

PER E-MAIL EN PER BODE

Staten van Curaçao
t.a.v. alle Leden
Breedestraat 1
Willemstad, Curaçao
E-mail: info@parlamento.cw

Betreft: bezwaren tegen concept Landsverordening Luchtkwaliteitseisen Curaçao

Willemstad, 8 maart 2024

Geachte Leden,

Namens onze cliënte, Foundation Clean Air Everywhere, berichten wij u inzake het navolgende.

Op 24 januari 2024 werd aan de Staten de concept Landsverordening luchtkwaliteitseisen Curaçao ter goedkeuring aangeboden door de Gouverneur van Curaçao. Deze ontwerp-landsverordening beoogt een wijziging te zijn van de Hinderverordening Curaçao 1994, de Landverordening Inspectie voor de Volksgezondheid en de Eilandsverordening leges, precariorechten en retributies Curaçao 1992, teneinde luchtkwaliteitseisen op te nemen voor het Land Curaçao. Momenteel ligt deze ontwerp-landsverordening dan ook nog steeds ter goedkeuring voor aan de Staten.

Cliënte heeft te gelden als een belangenorganisatie op basis van het bepaalde in artikel 3:305a van het Burgerlijk Wetboek van Curaçao. Zij heeft als statutaire doelstelling (die tevens feitelijk ten uitvoer wordt gebracht) een bijdrage te leveren aan het oplossen, terugdringen en voorkómen van milieuproblemen te Curaçao, hetgeen onder meer betrekking heeft op de luchtkwaliteit in de meest ruime zin des woords. In het bijzonder richt deze doelstelling zich tot het gebied benedenwinds van het industriegebied rond het Schottegat te Curaçao. In deze hoedanigheid hecht cliënte er belang aan de Staten te informeren omtrent de bezwaren die zij heeft tegen de inhoud van de ontwerp-landsverordening zoals deze thans aan u voor ligt, alvorens de Staten een beslissing nemen over de goed- danwel afkeuring van deze ontwerp-landsverordening.

Vooropgesteld dient te worden dat het in zijn algemeenheid primair de taak van de overheid is om deugdelijke regelgevende kaders te ontwikkelen. Bij de ontwikkeling van de (deugdelijke) regelgevende kaders dient de overheid de verschillende betrokken belangen tegen elkaar af te wegen. Zoals reeds bepaald

in het vonnis van 26 augustus 2019 (zaaknummer CUR201601517) behoeft de uitkomst van die afweging niet per definitie te zijn dat de WHO-normen onverkort worden gehanteerd, doch de overheid dient daarbij wel op kenbare wijze “due weight” te geven aan het zwaarwegende belang van de betrokken burgers om te worden gevrijwaard aan de aantasting van de grondrechten.¹ Het is in dit verband aan de overheid om te rechtvaardigen waarom enkelen (bewoners benedenwinds het Schottegat) de zware last van aantasting van hun grondrechten moeten dragen ten behoeve van het algemene belang.²

Naar de stellige mening van cliënte kan de concept Landsverordening luchtkwaliteitseisen Curaçao, zoals deze thans aan u voor ligt, niet worden aangemerkt als een deugdelijke normstelling in de zin van artikel 8 EVRM en daarmee als alternatief voor de WHO-normen, en wel in ieder geval (doch niet beperkt tot) vanwege de navolgende redenen:

- De in de concept Landsverordening luchtkwaliteitseisen Curaçao opgenomen grens- en richtwaarden van -bijvoorbeeld- zwaveldioxide (SO₂) en Fijnstof (PM) zijn (veel) te hoog, in ieder geval voor de ‘overgangperiode’ tot het jaar 2035. In dit verband heeft RdK in haar toelichting aangegeven dat het haar in eerste instantie bij het opstarten van de raffinaderij niet lukt om aan de gestelde norm in het ontwerp van 125 µg/m³ daggemiddelde te voldoen .

Ook artikel 50 van de concept Luchtkwaliteitseisen geeft aan dat er een overgangsregeling is voor bestaande hindervergunningen. Dit betekent dus dat de hindervergunning in 1997 verleend aan PDVSA en overgeschreven op naam van RdK in 2019 volledig in stand zou blijven, dus o.a. voor zwaveldioxide (SO₂) een uitstoot van maximaal 365 µg/m³ voor het 24 uurgemiddelde zal blijven gelden. Deze uitstoot van de raffinaderij zorgde in de periode dat deze operationeel was voor 18 extra doden per jaar (NEI-EcoREIS rapport 2005).

Daar komt nog bij dat in de Ministeriële beschikking van 16 oktober 2019, ondertekenend door de toenmalige minister Camelia Romer, is gesteld dat de hindervergunning zal worden verleend voor 3 jaar ingaande 31 december 2019. Vervolgens heeft de RDK de minister bij brief van 27 november 2019 verzocht om deze periode van drie jaar nogmaals te verlengen voor een periode van vijf (5) jaar zodat in de tussentijd een nieuwe hindervergunning kan worden opgesteld. Deze vergunning loopt per 31 december 2024 dus af.

Als advies bij de toekenning van het verzoek tot tenaamstellingswijziging van de PDVSA naar de RDK door de destijds directeur Wetgeving en Juridische zaken, de heer Larmonie a.i. is erop aangedrongen nu een keer een evaluatie te doen van de hindervergunning. Hierbij heeft hij het volgende gesteld:

¹ Gem. Hof 1 juni 2021, CUR201601517- CUR2019H00353, r.o. 3.18.

² GEA Curaçao 26 augustus 2019, CUR201601517, r.o. 2.11.

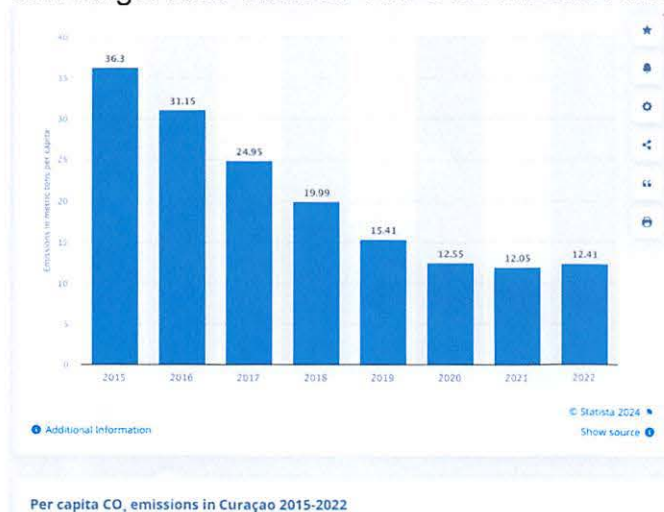
“Dit jaar zou de vijfde evaluatie moeten plaatsvinden. Naar ons weten heeft er nimmer een evaluatie plaatsgevonden, met als gevolg dat de raffinaderij met betrekking tot internationale c.q. standaard milievereisten en -normen achterloopt. Het is van belang ervoor te waken dat met de overname door RdK deze evaluatie niet wederom met vijf jaar vooruit wordt geschoven en wederom bij de overname door een nieuwe operator. Derhalve is het naar onze mening van belang om zo snel mogelijk aan te vangen met het evalueren van de voorschriften (ons advies inzake instemming met het verzoek onder punt 12 van RdK/punt 3 van het RvM-besluit d.d. 3 april 2019).”

Tot op heden is niet bekend of er gewerkt wordt aan een nieuwe hindervergunning voor RdK ingaande 31 december 2024.

In het licht van het voorgaande hebben RdK en GMN de afgelopen jaren voldoende mogelijkheden gehad om de hindervergunning van RdK aan te passen, maar hebben dit voor zich uitgeschoven of nagelaten. Er is dus geen enkele grond om RdK wederom uitstel te verlenen.

- De concept Landsverordening luchtkwaliteitseisen Curaçao bevat geen grens- of richtwaarden voor koolstofdioxide (CO₂), ondanks de eerdere toezegging van het Land dat dat wél het geval zou zijn (zie rechtsoverweging 4.13 van het vonnis in kort geding van 19 juli 2022 (zaaknummer CUR202202242) waarin staat: *“Het Land heeft gesteld dat de beoogde Lv Milieubeheer ook zal voorzien in normen voor CO₂.”*

De Stichting Clean Air Everywhere heeft al meermalen gewezen op het risico van klimaatverandering. In het ontwerp wordt daar echter totaal geen aandacht aan geschonken. De uitstoot van koolstofdioxide (CO₂) en methaan (CH₄) door de raffinaderij zal, wanneer deze weer in werking zou worden gesteld, toenemen. Zoals bekend zijn CO₂ en CH₄ de voornaamste oorzaak van klimaatverandering. Curacao is voorts, ondanks sluiting van de ISLA raffinaderij – nog steeds de op één na grootste uitstoter van CO₂ in Zuid-Amerika en het Caribisch gebied:

Het onderzoeksbureau Statista merkt daarover op:

“Fossil carbon dioxide emissions in Curaçao amounted to 12.41 metric tons per person in 2022, down from more than 36 tons per capita in 2015. Despite this decline, Curaçao – an island in the Caribbean Sea – had the second highest fossil CO2 emissions per capita in Latin America and the Caribbean that year.

De risico's van klimaatverandering zijn bekend: hogere temperaturen, stijging van de zeespiegel, en extreem weer. Dit betekent dat naast toenemende risico's van orkanen en hun vernietigende uitwerking ook veel lagergelegen gebieden aan de zuidkust maar ook bijvoorbeeld Saliña onder water zullen komen te staan en dus onleefbaar worden. Dit zal een enorme impact hebben op het toerisme. Het wordt dan ook hoog tijd dat er vanuit het parlement actie wordt ondernomen om te komen tot reductie van CO2 en CH4 uitstoot. Recentelijk heeft ook de Centrale Bank van Curaçao en Sint-Maarten hiervoor gewaarschuwd.

- Er is geen, althans onvoldoende, 'due weight' gegeven bij de overwegingen om in de concept Landsverordening luchtkwaliteitseisen Curaçao af te wijken van de WHO-normen, althans deze is niet kenbaar. Waar het om gaat is dat het Land bij zijn belangenafweging voldoende gewicht ("due weight") toekent aan het zwaarwegende belang van de betrokken burgers om te worden gevrijwaard van aantasting van hun grondrechten. Indien bij die belangenafweging wordt uitgekomen op een keuze waarbij sprake is van een (voortzetting van de) aantasting van de grondrechten, is het aan het land om concreet en goed onderbouwd uit te leggen en te rechtvaardigen dat en waarom de belangenafweging is uitgevallen zoals die is.³

Dit laatste is om twee redenen belangrijk. Bij een economische afweging kan hier niet (alleen) naar de Raffinaderij worden gekeken, omdat het benedenwindse gebied onleefbaar zal worden indien de huidige overgangperiode zou worden aangehouden. Dit staat in schril contrast met de omstandigheid dat de overheid momenteel een flink aantal vergunningen uitdeelt voor benedenwindse projecten, terwijl al deze projecten, ontwikkelingen, bewoners en werknemers alsdan aan de giftige, kankerverwekkende vervuiling zullen worden blootgesteld.

Na het sluiten van de ISLA staat het gebied benedenwinds enorm in de economische ontwikkeling. Het aantal banen dat gecreëerd wordt in het gebied is vele malen hoger dan er ooit op het ISLA gecreëerd waren.

Enkele voorbeelden van deze ontwikkelingen zijn:

1. Piscadera Bay zal binnenkort worden opengesteld bij de Blue Ocean Pearl met meer dan 300 hotelkamers en een jachthaven. Het gaat hierbij om een

³ Gem. Hof 1 juni 2021, CUR201601517- CUR2019H00353, r.o. 3.18.

- investering van \$ 150 miljoen. Deze zal in totaal 3000 banen opleveren (zie: <https://antilliaansdagblad.com/nieuws-menu/25878-hotel-en-jachthaven-bij-piscaderabaai>);
2. Bij het Zakito gebied is het project The View Curacao in ontwikkeling. Hierbij zijn zeven (7) torens in aanbouw, waar 1000 mensen kunnen wonen. Daarnaast zal er ook een jachthaven komen waarbij 1.000 mensen werkzaam zullen zijn (zie: <https://www.theviewcuracao.com/>).
 3. Ook bij Blauwbaai, zal het aantal projecten groeien van 1.020 projecten (met 3000 mensen op het resort per dag), naar 1.420 projecten (met meer dan 4.500 mensen op het resort per dag).
 4. Marriott, Dreams en Corendon zijn ook afgelopen jaren enorm uitgebreid.
- Het is op dit moment niet mogelijk de luchtkwaliteit te verifiëren omdat de website www.luchtmetingencuracao.org sedert 1 juni 2023 geen gegevens meer verzamelt. Dit ondanks het feit dat de overheid hiertoe volgens gerechtelijke uitspraken verplicht is. De wet kan naar onze mening dan ook pas van kracht worden zodra er een deugdelijk meetnetwerk is opgezet zodat de milieudienst ook kan overgaan tot handhaving. Tot dat moment dienen de door de rechter opgelegde WHO-normen te blijven gelden.

Het is om al deze redenen dat cliënte de stellige mening is toegedaan dat de concept Landsverordening luchtkwaliteitseisen Curaçao in zijn huidige vorm niet kan worden goedgekeurd door de Staten, doch dat er substantiële inhoudelijke aanpassingen nodig zijn, alvorens deze goedgekeurd zal kunnen worden.

Cliënte houdt zich beschikbaar om haar bezwaren nader toe te lichten, danwel in nader overleg te treden over de inhoud van deze Landsverordening.

Mochten de Staten de concept Landsverordening luchtkwaliteitseisen Curaçao evenwel toch goedkeuren in zijn huidige vorm, dan heeft cliënte reeds aangekondigd een en ander ter nadere beoordeling voor te zullen leggen aan de ter zake bevoegde rechter.

Hoogachtend,

Namens Foundation Clean Air Everywhere
Triple A Attorneys
mrs. N.A.A. Montroos en E. Bokkes